

КРИЛАТІ

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОГО ЮНАЦТВА

ВЕЛИКА, БАГАТА УКРАЇНА – І ДОСІ В НЕВОЛІ

1963
ВЕРЕСЕНЬ
9

КРИЛАТИ

The Winged Ones —
Monthly magazine for Ukrainian Youth.

Les Ailes — revue
ukrainienne de jeunes

Los Alados — revista
de la juventud ucraniana

Die Geflügelten — ukrainische
Jugendzeitschrift

ВИДАС ЦЕНТРАЛЬНА УПРАВА СУМ

Виходить щомісяця

Редакція колегія
Головний редактор
Леонід Полтава

Адреса Редакції та Адміністрації:

„KRYLATI”
315 East, 10th St.
New York 9, N. Y. U. S. A.

Редакція застерігає право
скороочувати матеріали та правити мову

Це число оформили: Петро Холодний, Ф. Степанів, Антін Варивода, Любомир Кузьма, К. П.

ПРИСИЛАЙТЕ РІЧНУ ПЕРЕДПЛАТУ:

країни	одне число	річно
США	\$ 0.50	\$ 5.-
Канада	\$ 0.50	\$ 5.-
Англія	0.2.3 ф. ст.	1.2.6 ф. ст.
Австралія	0.2.9 а. ф.	1.10.3 а. ф.
Бельгія	15.- б. ф.	150.- б. ф.
Бельгія	15.- б. фр.	150.- б. фр.
Франція	1.50 фр.	15.- фр.
Німеччина	1.20 м.	12.- м.
Півд. Америка	\$ 0.20	\$ 2.-

Printed in USA.

Вибрані Думки ЛЕСІ УКРАЇНКИ

Я не на те, слова, ховала вас,
І напоїла кров'ю свого серця,
Щоб ви лилися, мов отрута млява,
І посидали душі, мов іржа.

Промінням ясним, хвиллями буними,
Прудкими іскрами, летючими зірками,
Палкими блискавицями, мечами
Хотіла б я вас виховатъ, слова.

Щоб ви луну ірську будили, а не стогін,
Щоб краяли, та не труїли серце,
Щоб піснею були, а не квілінням.

Вражайте, ріжте, навіть убивайте,
Не будьте тільки дощиком осіннім,
Палайте чи паліть та не в'яліть!

*

Що ж! Тільки твої ненависті не знає,
Хто цілий вік никого не любив!

*

Згадати б тільки всі тяжкії муки,
Що завдали борцям за правду вороги,
Кому ж не стиснутися раптово руки
Від помсти лютої жаги?

*

Страшне постане скрізь землі рушення,
І з громом упадуть міцні будови.
Великий буде жах й велике визволення.
І правда лавром чоло уквітчає,
І згине зло, укриване віками.
В честь волі нової хвалу співець заграє,
На вільних струнах вільними руками.

Вибраав Б. Д.

У наступному числі читайте: "Наша національна музика", "Сумівська преса", "Українська молодь на рідних землях і на чужині", "Астрономія".

Редакція дякує усім читачам за приемні листи-відгуки на повістю письменника Івана Людима "Море нам по коліні" та репортаж Ігоря Стебельського "На острові Міен"!

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОГО ЮНАЦТВА

ОБОВ'ЯЗОК

В одній старій церкві є картина, на якій змальовані різні людські звання. Стойть там у повних ризах Папа, а під ним напис: "Я вас усіх навчаю". Побіч нього стойть король у короні та з берлом у руках, а під ним написано: "Я володію всіми вами". Далі полководець у шоломі, з мечем, а під ним слова: "Я всіх вас бороню". Є там і хлібороб, який оре плугом і каже: "А я вас усіх годую". Зовсім на краю внизу стойть чорт, — він з усіх насміхається: "А я вас усіх заберу, якщо не виконаете свого обов'язку".

Дійсно, який великий зміст цієї картини! Однаково чи це король, чи селянин, а обов'язок мусить бути виконаний! Людське життя — це неначе театральна вистава, що в ній Бог призначив

кожному окрему ролю. І не в тому річ, кого ти представляєш, але в тому, як ти граєш. Хто грає ролю короля — може бути висвистаний, якщо свою ролю грає погано; селянин може отримати оплески, якщо добре робить своє діло.

Доводиться часто чути слова: "Не знаю, чим я повинен бути!"

Не лякайся, мій другоже: у кожній ділянці все ще є велика нестаща обов'язкових, солідних та пильних людей.

Вірте словам поета: Вартість життя не слід оцінювати залежно від того, скільки твоїх бажань сповнилося, але скільки обов'язків ти зумів виконати.

Життя, проведене без обов'язків-труду, це немов рами без образу.

Під час війни підстрілили ворожі кулі двох летунів саме в моменті, як верталися з розвідки. Розвідник помер зразу, а смертельно пораненому пілотові вдалося ще з напругою всіх сил дістатися за бойову лінію до своїх. Збіглися до нього друзі-вояки, і які ж були його останні слова? Уриваними реченнями описав він ворожі становища та вказав на фотографічний апарат, що був у закостенілих руках мертвого розвідника. Вполудні їх обох поховали, але в тому ж самому часі відбувся переможний наступ на ворожі становища.

Оце — подивуగідний героїзм для виконання обов'язку!

За Т. Тотом — Б. Д.

О. Олесь

В ВЕЛИКИХ ЛЮДЯХ — ВІЛЬНИЙ ДУХ

(Уривок із «Тернового вінка»)

В великих людях — вільний дух
До тіла людського прикутий . . .
Іх вабить крила розгорнути,
Іх кличути простір, воля, рух,
Вони не заснуть і вночі!
Іх будить зойк і крик народній,
Вони то в небі, то в безодні,
Ім сниться слава і мечі.
Що стіни — мури? Розвалити!
Що скелі — гори ім? Розперти!
Перемогти, або умерти, —
Однаково: прекрасна мить!
Життя для них — це боротьба,
Вони родилися для чину,
Розкути закуту Україну,
Звільнити вічного раба!
Це — зміст життя іх, це мета,
Це — ім призначена дорога,
А там за нею — перемога,
Квітки і брама золота.
І йдуть вони, і безліч іх
Упало славно на дорозі,
Ні плач, ні ворога погрози
Не здергать радісний потік.

Сумівський танцювальний ансамбль «Полтава» із Звартбергту (Бельгія) вже здобув собі чималу славу з своїх виступів на різних молодечих та загальногромадських імпрезах у містах Західної Європи.
На фото: танцювальний ансамбль «Полтава» після одного з своїх виступів.

УКРАЇНА ВИМАГАЄ ТРЬОХ РЕЧЕЙ

Очі всіх хлопців стежили за елегантними рухами Івана, який, пливучи "краулем", наближався до берега. Нагло кілька змовників кинулись на нього, щоб занурити у воду. Але Іван зруечно перекинув напасників, вискочив на беріг і побіг піском у тінь кущів. За ним неслось розчароване: "боягуз, боягуз!"

Іван простягся горілиць на піску і, підкладаючи руки під голову, побачив, що поблизу нього вигривається Славко.

Всі хлопці знали, що старші юнаки, Іван Курівський і Славко Свистун, стрінувшись на таборі, стали нерозлучними друзями. Деякі із заздрості пришили цій двійці насмішливу назву "куросвисти". Та Іван і Славко не зважали на це. Ніщо не могло послабити їхньої дружби.

І тепер Іван, присунувшися до Славка, зауважив:

— Я шукав тебе, а ти аж де заховався! І до цього, як я бачу, сумуеш!

— А щоб ти знов! Коли тільки подумаю, що вакації от-от кінчаються, що знову треба вертати до цеї нестерпної науки, то, біг-ме, мороз іде по шкірі.

— Ти думаєш, Славку, що ти самотній у такому становищі?

— Але нічес становище не є таке тяжке. Я тобі вже казав, що мій батько вдома був адвокатом, а тут фабричним робітником. Отже, зазнавши такої невдачі в житті, батько прагне, щоб мене ніколи таке не стрінуло: тому маю стати лікарем, бо лікарі найбільше з усіх емігрантів заробляють. Але скажи мені, Іване, чи тому, щоб потім ціле життя мацати чужі пульси, маю тепер не бачити телевізії, бо батько навмисне її не купує?! І вічно зубрити латину, бо це лікарів потрібно, "кувати" фатальну хемію і фізику, які не йдуть мені в голову! Мушу вчитись, бо тільки розумний лікар має успіх! Ох, кажу тобі, Іване, я найнешансливіша людина на світі!..

— А ти думаєш, Славку, що мое життя вистлене рожами? Мої батьки працюють як робітники, але вирішили, що будуть змагати до цього, щоб усі четверо дітей скінчили університет. Я маю нахил до математики, тому хотів би студіювати техніку, але це коштує великі гроші і батьки не дадуть ради. Отже, єдиний мій шанс — це дістати стипендію. А ти знаєш, що це значить? Це значить перенести всіх, мати постійно найліпші оцінки. Тому я зубрю, товчу і проклинаю це "ей ван" і все навчання. Не один раз я думав: щоб я тільки закінчив "гайскул", кину це навчання, піду до війська або стану на якусь працю! Але коли бачу як батьки тяжко працюють і коли усвідомлю собі, який це був би для них удар, — покидаю всі ці думки. А взагалі — до дідька із школою!

— О так о так, — радісно підхопив Славко, — знаєш, ми обидва...

Але не мав часу докінчити, бо залунав свисток, що означало: кінець купання, збірка.

Хлопці знали, що зараз мала відбутися гутірка колишнього командира УПА — Остапа Вовка, тому

збуджено маршували до табору.

Командант табору представив командира. Перше враження юнаків, що надіялися побачити дужу, героїчну постат — було не з кращих. Перед ними стояв худерявий, середнього росту чоловік, який тихим, одноманітним голосом почав гутірку. Та дуже скоро зміст гутірки так заполонив увагу юнаків, що вони й самі не помітили, як у декого очі засяяли від глибоких переживань, обличчя брались рум'янцем, а в інших очі уже вкривала роса сліз.

А командир говорив про історичні моменти, що попередили постання УПА, про боротьбу УПА як історичну конечність, про бой на Закерзонні, про рейд до Німеччини і про збройне підпілля.

Коли він скінчив — запанувала тиша. І несподівано для всіх виступив вперед Степан Курило, маломовний і несміливий, — і сказав:

— Пане командир, дякую Вам за Вашу гутірку і хочу сказати, що мої, а може і моїх друзів бажанням є переїжджати в лавах УПА.

— Так, так, і мої, і мої! — залунало з усіх сторін.

Командир пильно подивився на хлопців і підсміхнувся.

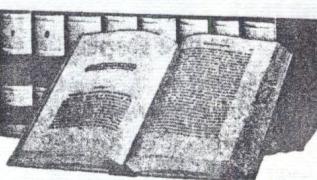
— Це не можливе і навіть не потрібне тепер, — сказав він. — Воююча Україна дуже потребує вашої допомоги, вашого включення у визвольну боротьбу. Однак ваша боротьба мусить мати інші форми. Йдеться про боротьбу розуму. Успіх української визвольної справи у вільному світі залежить великою мірою від кількості і якості інтелектів, щоб ми могли комуністичним змістам протиставляти власний зміст, щоб ми могли виявляти фальшиві комуністичні твердження. Тому, коли бажаєте допомогти Україні — мусите виконати три речі: вчитися, вчитися і вчитися!

Серед загальної тиші Славко глянув на Івана і в його очах найшов схвалення й захочуту. Юнак підійшов до командира:

— А я, пане командире, від себе і моого друга Івана дякую вам за допомогу в нашій життєвій ситуації. Ми не могли достатньо оправдати працю, вкладану в навчання, коли воно мало бути тільки засобом до нашого особистого ситого життя в майбутньому. Ви вказали нам вищу мету і ми вам за це дуже вдячні.

Командир вдоволено кивнув головою.

— Хлопці, — сказав він. — Буде для мене найбільшою радістю, коли зможу повідомити Управу Т-ва б. Вояків УПА, що ви, члени СУМ, спонукані бажанням бути корисними для визвольної справи — урочисто приобіцяли, що в цьому шкільному році подвоїте пильність в навчанні. Хто складає таке приречення — хай піднесе руку! — О, бачу, що всі дякую вам, хлопці, і як Бог дасть дочекати, — до побачення на наступних вакаціях!

АЛЕРГІЯ

/Оповідання/

3ахлинається радіо зливою звуків — різких, нервових, збуджених або гістерично-роздачливих. Вони творять химерний ритм, який пориває за собою Оленку. Вона шалено крутиться по кімнаті, звивається, присідає, виляськую пальцями до такту свого імпровізованого "твісту". Велике люстро відображує її неспокійну постать, обтиснену вузькими штанами, замріяний погляд. Оленка вивчає в люстрі кожний свій рух і сумніву не залишається — хіба ж вона не така чарівна і плястично-модерна, як танечниця, що її вчора бачила на телевізії?

Мама повернулася з праці, гримнула дверима, поглянула на неприбраний стіл і нелад в кімнаті.

— Може б ти перше попорядкувала отут, ніж літати вихором по хаті?

— Гай, мам! — танцюючи гукнула Оленка. — Я зараз... Поглянь на мою нову зачіску, всім дівчатам у школі дуже сподобалась!

Зачіска була фантастична, нагадувала вороняче гніздо, недбале пасмо волосся звисало на очі.

— Ти знаєш, Оленко, що я не люблю цих витівок на голові — тільки псують дівчат. Любли відкрите чоло і очі, — сухо зауважила мати.

— О, мамо, ти завжди із своїми старомодними смаками... Тепер зовсім нові, вибагливі лінії. Це ж чудовий екзотичний стиль! До-речі, ти обіцяла мені дати гроші на новий капелюх. Я хочу гарний, модний і дорогий капелюх відомої фірми, а не якийсь дешевий капелюшок...

— Звідки це у тебе, дитино? Та ж тобі ледве 16 років...

Крій БУРЯКІВЕЦЬ

ПОЛІССЯ

Я розумію твій смуток, Полісся,
Твій журавлинний під хмарами крик.
Я по болотах проходив, узліссях,
З мавками там жартував водяник.

Шум від соснового бору надходить,
Морок в ярах випиває до дна.
Сніжні у сонці ридали покрови,
В край прилітала крилата весна.

Кров'ю спливали роз'ятрені битви,
Плач удовиний спочив на шляхах.
Щепче світанок в туманах молитви,
Свічка жевріє по вбитих синах.

Мертвим не бачити льону на нивах,
Моху на стріях похилених хат.
Стали над ними ліси говірливі,
Ніжно про волю верхів'я шумлять.

— Мамусю, я терпіти не можу дешевих капелюшків, просто маю алергію до них! Ти ж знаєш, Ірка чудово одягається. Вона моя товаришка і як я можу поруч неї світити бідністю? Хіба ти не хочеш, щоб я була щасливою?

Мама втомлено схилилась на фотель. У її пам'яті промайнули юнацькі роки на Україні, скромний чистенький одяг, ні забаганок, ані химер... А проте хіба ті роки не були цікаві, виповнені ширими веселошами? І які далекі були ті розваги від цього вульгарного "твісту", неестетичного вихиляння, а ті обтислі штани на дівчатах — яке воно чуже нашій психіці! Мати часто говорила про це Оленці, але...

— Так кажеш, що маєш алергію до дешевих капелюшків? А я, дитино, маю цю саму алергію до твоїх екзотичних смаків. Знаєш що...

Задзвонив телефон, і Оленка прожогом кинулася до нього.

— Гелло! Ти, Ірко? Чи ти підеш зо мною купувати новий капелюх? — защебетала вона по-англійськи. — Я хочу такого, щоб усі дівчата гинули від заздрості...

Оленка зруочно вмощається у фотелі, високо задерши ноги на спинку — розмова мусіла потривати довго.

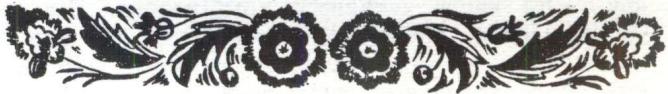
Мама сумним поглядом обвела неприбраний стіл і виключила гістеричне радіо...

B. T.

Олександр Олесь

О, слово рідне! орле скутий!
Чужинцям кинуте на сміх!
Співочий грім батьків моїх,
Дільми безпам'ятно забутий.

О, слово рідне! Шум дерев!
Музика зор блакитнооких,
Шовковий спів степів широких,
Дніпра між ними левій рев...
О, слово! Будь мечем моїм!
Ні, сонцем стань! вгорі спинися,
Осяй мій край і розлетися—
Дощами судними над ним.

ЕКСПЕДИЦІЯ В

7-го травня. 4 година пополудні. Керівник експедиції дає наказ виїжджати. Першим з брами автопарку виїжджає мотоциклем Рігі, за ним автомашиною "Скавт" Гантлінг. Нас супроводжує Константинов. Біля пошти зупиняємося. Кожний хоче вкинути до поштової скриньки прощального листа. Так, прощального, бо покидаємо Сідней на дванадцять місяців.

Ще хвилину і шофер дає сигнал. Люди сідають в авто. Я тисну Константинові руку. Він дивиться на мене і промовляє: – З Богом!..

Прощай, Сідней!.. Чи доведеться побачити тебе знову?!..

В авті пригнічений настрій. Я дивлюся на Мар'яну, що сидить біля мене. Вона хоче усміхнутися, і її червонувате обличчя кривиться робленим усміхом. Лише близкучі очі, що горять юністю, не зраджують смутку. Бог відає, яка фортуна чекає її. Адже ж ми ідемо не на баль-маскарад, а в невідоме. Куплені для води парусові мішки нагадують, що ми будемо проходити безводні простори, черевики з голяннями промовляють про місцевість, що кишиТЬ отруйними гадюками та павуками; денні й нічні сітки наводять згадку про хмари докучливих москітів. Великий запас тютюну хоч і не розгадує мети, та, любий читачу, я зраджу таємницю: цей тютюн призначений для аборигенів, щоб були гостинні до нас, коли ступимо на їхній терен Арнгем Ленд.

Сонце заходило. Ми минали Парамату. Вечір поступово обертався в чорну тьму. Назустріч пливли окаті світла авт. Ale ще година, ще друга і сліпучий потік світлі зник. Настала ніч. Гуркіт мотору глушила чорна ніч, і здавалося, що наше авто летить у прірву, у безвість.

Люди поволі засипали. Гантлінг пустив мотор на найбільшу швидкість. Коли я прокинувся, був страшений холод. Ми підіймалися вгору. Я витяг ковдру і обкутав нею ноги. Спиною притулився до Мар'яни, вона сиділа поруч мене. Я чую як спина стала нагріватися. Мадяр фон-Нагі змерз. У нього почався катар носа. Вінувесь час нюхає якийсь лік.

У невідомій мені місцевості зупинилися біля ресторану. Не дивлячися на пізній час (четверта година ночі), він був відчинений. Ми з насолодою пили чай. З розмови з господарем ресторану виявилося, що він поляк; поруч нього стояла юна чорнава дружина.

– Вже до маєтку доробився! – звертаюся до Кенджо.

– Після експедиції ми теж будемо мати маєтки, – відповідає Кенджо, – якщо зможемо проникнути в пустелю.

Попрощавшися з господарем і його дружиною, ми від'їхали. Мороз кріпшив. Я витяг ще одну ковдру. Рігі надів хутряного комбінезона. Він іде на мотоциклі. Нічний гірський вітер при сорока милях їзди не лише пронизує холодом тіло, а й коле його холодними шпильками.

Іван Стоцький

Ранок. В салатній млі показалися хати. Гантлінг газує, миготять телефонні стовпли.

– Зупиніть! Зупиніть авто!.. – кричить Герда. – Човен, човен!..

Гантлінг гальмує.

Ми щасливі: на повороті на міст від автомашини відчепився моторовий човен, він зупинився на кінці берега; ще два кроки і моторовий човен упав би у воду.

О 8 годині ранку ми наздогнали два наших авта, що від'їхали з Сіднею 5 травня. Мотори авт виявилися набагато гіршими від нашого. Вони отаборились біля річки. Ми зійшли з авта; посипалися залитання, почались розмови... Це ж наші перші дні подорожі!.. У кожного в голові цілий фільм вражень. Я зауважив, що поляки трималися хвацькувато, особливо Скочек. Він накинув на плечі довгу шинелю і вип'яв груди. Його низький ріст і вип'яті груди промовляли про його самопевність: він уявляв себе принаймні "Колумбом"...

Гантлінг скомандував варити їсти. Колектив дружній – суп за годину був зварений. Кожний експедиційник підходив до причепу (на причепі стояла кухня) і кухар наливав черпаком проголодальцям гарячий смачний суп.

О 10 годині загули мотори і експедиція вирушила. Тепло й тихо, дорога гарна – шосе. Ідемо швидко, майже сорок миль на годину. Краєвид чудовий: кучерявиться хвілями листяний ліс. Переїхали через хребет гір. Гори стають нижчими і розлогими. Дорогою серед листяного лісу виростає острів струнких шпилькових дерев. Перед обідом гориста місцевість перейшла в горби.

Нова Південна Валія це штат поміркованого клімату; тут росте дуб, берест, клен та інші дерева, але є і шпилькові.

Після обіду день пройшов однomanітно. Ночували на березі річки. Накрапав дощ. Вечері не варили. Гартлінг роздав усім суху їжу. Повечерявши, я нап'яв намет і в ньому розкладав похідне ліжко. Спав добре. Встав рано. Нашвидку поспідали. Ще сіріло, як вимаршували. Викотилося червоне сонце. Ідемо ввесь час сухим степом. Показалася залізниця; ідемо понад нею, вона часом віддалялася від нас, часом наближалася. На залізниці рух дуже малий: на дві доби один пасажирський потяг.

ПУСТЕЛЮ АВСТРАЛІЇ

(уривок із щоденника)

Я ховаю записник до кишені. Нема що до записника записувати. Проїхали кілька годин, але ні станції, ні оселі; сухий степ і дерева з сірим шорським листям.

Вечоріло. Зорі. Я опираюся спиною об стінку авта і засинаю. Вночі Кенджо мене розбудив. Я виглянув з автомашини. Ми стояли на трикутній площі. Світилися світла. Вулицею проїжджали авта.

— Що сталося? — питався Кенджо.

- Стоїмо.
- Що за місто?
- Не знаю.
- Котра година?
- Теж не знаю.

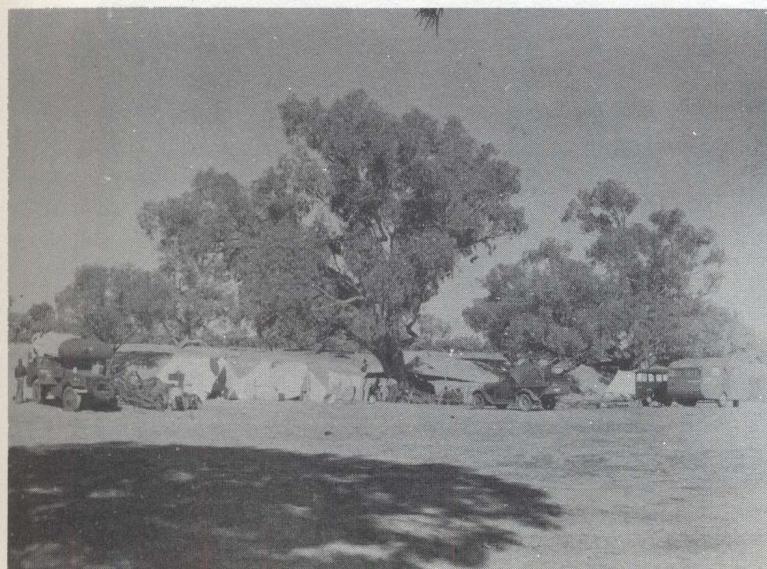
Я укриваюся ковдрою і знову засинаю.

Коли я прокинувся, автомашина стояла. Я вийшов. "Скавт" стояв біля тину. Спереду нього стоїть "Додж" і "Джіп". Кенджо ходив по подвір'ї. Незабаром вийшов з хати Гантлінг.

Я підійшов до Кенджо і запитав, що за місто.

— Берк. — відповів той.

О дев'ятій годині ранку Гантлінг запросив усіх експедиційників до хати і познайомив нас з господарем. Господар Гантлінга приятель. За сніданком розмовляли, сміялися; лунали польська, голляндська, німецька, українська і англійська мови.

Після обіду всі речі й продукти з авт перенесли на веранду. Я на подвір'ї нап'яв намет. Кенджо теж, поруч мого.

Надвечір Гантлінг, господар і Рігі поїхали на полювання. Коли смеркало, вони привезли забитого кабана. Кнур був чорний, з великою густою щетиною; з писка стирчали білі довгі ікла.

Я мацав його, я ж у житті бачу перший раз дикого кабана.

Кенджо, озброївшись ножем і сокирою, починає вирізувати для вечері шматки м'яса.

10 травня. Берк — маленьке степове місто, розташоване на випаленому сонцем і вітрами червоноземі. З заходу його оперізує річка Дарлінг, з півдня і сходу — пожовкий степ.

Західня частина Нової Південної Валії, з районом Берк, дуже різиться від східної. Тому, що тут часто посуха, вона мало заселена і маснуватий червонозем лежить незайманий фармерами.

12 травня. О годині 10 ранку урядуючий начальник Макдоналд роздав експедиційникам рушниці і ми на "Джіпі" і "Доджі" виїхали на полювання. Проїхавши кілька миль, ми зупинилися. Усі зійшли з авт. Карл розставив цілі. Ми вправлялися в стрільбі. Я вистрілив тричі. Найкраще влучали в мету Макдоналд і його дружина.

Знову загуркотіли мотори. Іхали швидко. Дуже сильний вітер. Я, Кенджо, Скочек і Антон вдивляємося в обрій. О, скільки цікавого!.. У Кенджо вже від вітру почервоніли очі. Ідемо понад годину. Він перестає вдивлятися і обличчя повертається назад. Я насуваю на чоло капелюх, щоб хоч трохи захистити очі від вітру. А картини біжать, біжать. Зір не встигає всього фотографувати. Буш стає густішим. Гантлінг повертає авто ліворуч. Ідемо поволі, дорога ґрунтова; далі вона переходить у тропу. Часом тропа зникає і ми ідемо травами. Гантлінг сказав, що ми в'їхали в зону полювання. Стоїмо з готовими до пострілу рушницями. Проїхали ще декілька миль. Раптом постріл! Я побачив за двісті метрів збоку кенгуру: пробіг кілька метрів і впав. Зупинили авто. Карл першим підбігає, бо він уполював. У мене стукає серце.

— Кенгуру!.. Кенгуру!.. Так он яке воно, оце австралійське диво!..

ДРУГ ДІТЕЙ І МОЛОДІ

Дорогі Подруги й Друзі! Більшість із вас знають напам'ять вірш "Три Букви", багато з вас брали участь у п'есі "Коли сходить сонце" або в зворушиливій "Кобзаревій гостині", чи бодай дивилося ці п'еси. Названі твори та ще й до 30 окремих книжок для дітей, а також для молоді написав дотепер український письменник і поет – Роман Завадович.

Не було в Зах. Україні журналу для дітей, де він не друкував би свої твори (перші вірші надрукував ще в 1920 р. у львівському журналі "Світ Дитини"). І тепер, переїхавши після війни до США, Роман Завадович, що підписується і як Роляник, невтомно працює для усіх нас, оповідає чарівні казки: "Пригоди іноміка Рамтомтомика", "Переполох", "Зимові царівни" та багато інших, пише п'ески на релігійні теми: "Діва Марія допомогла", "Дзвінки св. Миколая" та ін., оспівує у віршах красу природи України. Багато творів шановного автора надруковані в журналі для дітей "Веселка", в читанках, що є великою відзнакою його талановитої праці.

Цього року Романові Завадовичеві (родом із с. Славна в Галичині) минуло 60-річчя. Оселившись у Америці в Чікаго, він живе і працює для української культури. Слідом за великим Леонідом Глібовим, Роман Завадович розвиває і збагачує українську дитячу літературу, і за це ми всі бажаємо Ювіялові: "Многая літа", ще більших творчих успіхів!

ТРИ БУКВИ

Три букви С У М, а скільки змісту!
Єднання рук і душ, і серць,
І порив дум полум'янистий,
Що викликає ніч на герць.
Лютує зло за муrom тюрем
І діше смертю, наче гад.
Сумівче, чуєш поклик сурен?
Спіши у лаву, стань у ряд!
Сумівче, сонце над тобою,
Ти молодий, ти ранку син,
Ти лицар завітрішнього бою,
Що героїчний збудить чин.
Хай хиляться в зневірі кволі –
Ти непохитний будъ, мов дуб!
Твій знак – це символ правди й волі,
Три букви, сплетені в Тризуб!

Роман Завадович

ЛЕОНІД ЛИМАН

Давно цвітуть і одцвітають квіти.

В цю пору літа віриться мені,

Що Україна буде молодіти

І переможців чутиме пісні.

Була весна. Тепер багате літо

Дарує груші, сливи, виноград.

І селянин згадає пережите

В диму боїв під гуркіт канонад.

Давно цвітуть і одцвітають квіти,

Гаптує осінь золотом лани.

Врожай землі зберуть труженні діти

І другої чекатимуть весни.

Leonid Liman

Евген Онацький

МОЛОДОМУ НЕЗНАЙОМОМУ

Не вважай, що ти кращий за інших тільки тому, що ти – молодий: це привілей, що ти його втрачаш день за днем.

Не вважай, ніби ти розчарований життям, не мавши ще часу жити: колись сміятимешся з себе і з цієї твоєї вранішньої втоми.

Не приймай постави байдужості: життя – все і завжди – цікаве явище, і кожна людина в ньому – таємниця, варта студій.

Не зневажай жінки і не глузуй з любови: пригадай собі ненно перше, ніж кпити з серця, ща відповіло іншому серцю.

Не уявляй собі, що скептицизм – ніби аристократія духа: зберігай себе завжди вірним ідеалові, щоб урятуватися від катастрофи життя.

Люби життя навіть тоді, коли нема любови, ані щастя, ані багатства, ані слави.

Люби його таким, яким воно є, з усіма своїми днями сонця й негоди. Люби людей тільки тому, що вони – люди.

І живи так, щоб одного вечора ти не пожалував, що життя твоє було марно прожите...

(Із книги "Очима душі – голосом серця")

ДОДАТНЄ І ВІД'ЄМНЕ...

Говорячи про еміграцію, Юрій Липа в "Призначенні України" подає такий образ: "Англійська мати посилає свого сина у світ і супроводжує його такими словами: "Шо знаєш ти про Англію свою, як тільки Англію ти бачив у житті?" Згадуваний автор пише дальше: "На цьому становищі стоять англійці, звичаєм яких є посылати своїх дітей на чужину, щоб пізнати чуже, а найважливіше, щоб оглянути своє з віддалі, зі зовні, з перспективи простору."

Ми, українці, а особливо українська молодь на чужині, подібні до англійського юнака, що його мати посилає в інші країни. Тільки є одна різниця – Англія вільна країна і її молодь добровільно виїздить у чужі країни, щоб набратися знання, а нас, українців, примусово вислано, або ми виїхали з політичних причин, щоб бути вільними і далі продовжувати боротись за Україну.

У нас тепер нові тимчасові країни поселення. Я живу в Канаді. Як у кожній країні, так і тут є багато додатніх та від'ємних сторінок життя.

Тут є велика змога збирати врожай з широких піль знання. Українська молодь повинна це використати. Нехай між нами буде в майбутньому багато більше панів Старчевських і Яремів – міністрів і послів Канади, які включилися в життя Канади та роблять велику роботу і для України.

Колись наші батьки і праbabtky не завжди могли послати молодих студентів на чужину для поглиблennя студій. Сьогодні багато українців перебуває на чужих землях, має великі можливості студій та взагалі можливості пізнання чужих країн, їх звичаїв і способу життя. Очевидно, все чуже треба сприймати критично, розумно, з застаповою.

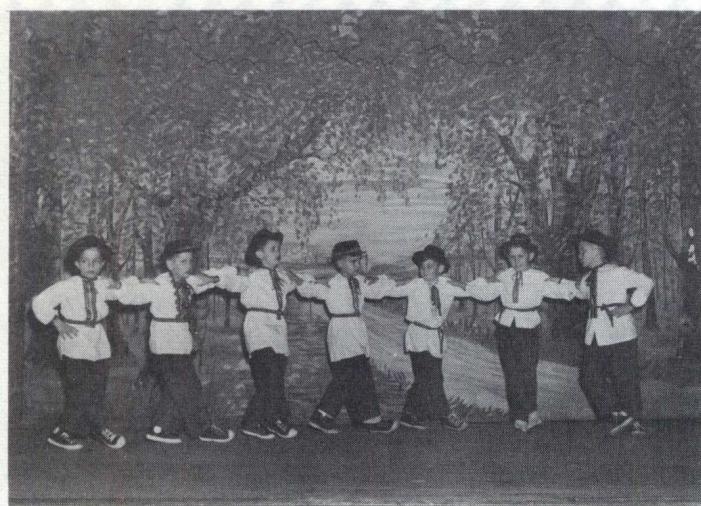
Є така англійська приказка: "Трава завжди зеленіша по другому боці плота". Так і нам деколи

може здаватися все чуже кращим і більше вартісним. А воно далеко не завжди так. Ось, наприклад, "Санта Клавс" (нібито наш св. Миколай). На мій погляд – це звичайний паяц, кловн. Гарна і багата традиція св. Миколая тут знищена. Його святість знищено і він розгублено регочеться у своїй червоній одежі. Або хочби святість Різдва – святковий настрій губиться тут у безлічі дарунків, торговельній рекламі, у різних супутників матеріальних приємностей. А Христос забутий. Дітей не привчають цікавитися Різдвом Христовим, а забавками, котрі так чи сяк незабаром поламаються. Такі і багато інших, їм подібних, звичаїв, не лише не можна присвоювати – навпаки, з ними треба боротись і викорінювати з нашого життя.

Це не означає, що ми повинні творити замкнені гета і відгороджуватися від решти світу китайським муром. Однаке, ми мусимо знати, що добре, а що погане в наших співжителів, щоб насліпо, як губка воду, не сприймати посторонніх впливів. Тобто ми повинні добре знати українську культуру, або іншими словами, знати свої духові вартості, і тоді не будемо так легко підпадати під чужі впливи.

Я ще хочу сказати, що важко не приймати чогось нового – а особливо тоді, коли воно гарне й добре. Чому не додавати до наших скарбів культури і звичаїв життя щось інше, нове? Однаке це нове має бути чимсь добрим і вартісним, повинне відповідати нашій природі і нашим традиціям. Подібно, як настав нас наш великий поет Тарас Шевченко: "*І чужому научайтесь, й свого не цурайтесь!*"

Придергуючись цієї засади в країнах нашого поселення, ми не розгубимося і збережемо наше національне обличчя на довгі часи, сприяючи звідсіль визволенню України.

З концерту Ю. СУМ у Клівленді:
Гуцулики танцюють аркану /фотоархів/

БАГАТСТВА ОЗІВСЬКОГО МОРЯ

Озівське море – найменше з усіх на земній кулі. Однаке, не зважаючи на свої малі розміри, воно дає майже вчетверо більше рибної продукції, ніж Чорне море. На озівському рибному промислі виловлюють до 80 кілограмів різної риби з одного гектара водного дзеркала. Промислові багатства цього моря – дуже цінна риба: севрюга, осетр, білуга, судак та інші, а за своєю продуктивністю воно не має рівних.

Клімат озівського узбережжя відрізняється цілющими властивостями, тому на багатьох його ділянках розташовані санаторії та будинки відпочинку. Крім того, Озівське море має чимале транспортне значення. Його порти зв'язані пароплавним сполученням із численними містами Чорного та Каспійського морів.

Хор Рідної Школи ім. Т. Шевченка в Ньюпорті (Австралія). Хором керує видатний педагог, п-ї Марія Дейко. (Світлів I. Святківський).

НЕ ЗАБУВАЙ

*Не забувай про лагідні пісні,
Що на світанку днів твоїх співала мами,
Коли шуміла ніч у вербах коло хати,
У ті далекі, неповторні дні.*

*I може ти життя, ті дні були убогі,
I може туга та слізы були на маминих очах, —
Не забувай ту пісню, хату і розбитий шлях,
Яким ти вирушив від рідного порогу.*

*Пожовкнє листя, догорить палкий весняний день,
Хтось може зрадити квіти і кохання,
А перші ті слова, розмови і зітхання –
Завжди твої! Не забувай же матері пісень!*

О. Збурський

3 гадаєм одну французькомовну інформацію, видавцем якої є »Об'єднання українців у Франції«, але її головним і майже єдиним редактором є п. Володимир Косик, який кінчив свої студії вже на чужині. Це циклостильний бюллетень »Ест Европен«, який появляється від 1962 р. кожного місяця й нараховує вже 12 чисел. Воно скромне своею появою, але друк чистий і, в загальному, без помилок.

Про потребу такої інформації (а то й багато країн її обширнішої!) не приходиться говорити. Треба тільки жаліти, що вона з'явилася так пізно. А зумовило її з'яву саме життя: занадто бо вже розгулялися поширювачі лжеінформацій! Ото ж читаемо в окремих числах і статтях про »москалів, »сепаратистів« і »комунізм«, у яких редакція вияснює й уточнює ці поняття не тільки для пересічного француза, але й для т. зв. »спеціялістів«. Далі йдуть описи інтриг на міжнародній конференції в Римі, які кидають ясне світло на ма-хінації прихильників неподільності московської імперії. Ця довша стаття має такі піднаголовки: »групки сепаратистів«, »вони йдуть

на руку комуністів дають на російські шистський терор, ти» й т. ін., як сковські закиди і інших поневолених таким викривленням на Захід ідеї розв'ятури. Гінца висловські міти «горрі мітом є твердження російський народ дискримінації», про москалів», про «епві» та про «кохані московської імперії мітів редакція зивційність.

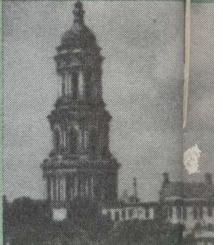
В інших числах джоує, що першчи піен» мали чимо як пише один і ф тачів: »Був у вияснити проблеми народів Європи присвячені вбивству пана Бандери з шинського й відук їнців і чужинців. Стаття »Приклад дія» торкається дія суа Понсе в »Філософії

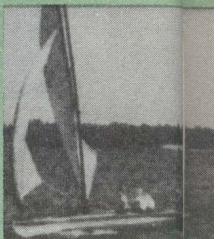
Пам'ятник святому Володимирові

Площа Богдана Хмельницького

Киево-Печер

Hain

ПОДЬ УКРАЇНИ

ЗРОПЕЄН "

пізюві», «вони напаїс'кий народ», «фарор», «советські агентки спростовують московським бік українців та іншим народів, щоб єнням не допускати розвалу московської велика стаття »Московорить про те, яким кення про »великий ід... про »відсутність про »невинність »непоборність Москви-нарід збереження іперії« З усіх цих зриває їхню тенден-

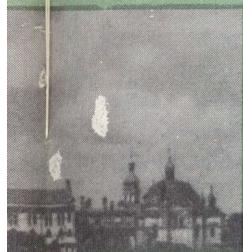
лах редактор стверши числа »Ест Евро- мало відгуків та що, із французьких чи- уже найвищий час юлеми поневолених иї«. Дальші числа виступу сл. п. Степана процесові Ставідгукам серед українців на цей злочин. гад. для наслідування Андре Фран- Фігаро» та жовчового

відгуку на неї Миколи Бажана з Києва. Ще інші статті цитують різні наклепи на українську визвольну справу, які самі собі протирічат, бо коли одні наклепники звуть нас »фашистами« то другі, — »большевицькими агентами« й навпаки.

Усі числа й статті творять логічну цілість і розроблюють одну по одній важливі проблеми української політики. Радіючи із появи такої, хай і скромної трибуни, водночас приходиться ствердити, що, на жаль, немає в нас інше подібного французького видання для спростовування брехливих »джерел«, »праць« і »наукових тверджень« щодо української історії й культури, якими засипані всі »Ля-руси«, енциклопедії і зокрема популярно-наукові твори, — різними, ворожими нам »спецами«. Цим повинні б займатися молодші кадри наших наукових установ НТШ, УВУ, УВАН, УТГІ та ін. при, звичайно, матеріальній підтримці нашого громадянства.

(Уривок із "Паризьких нотаток" Софії Наумович в "Українській Думці").

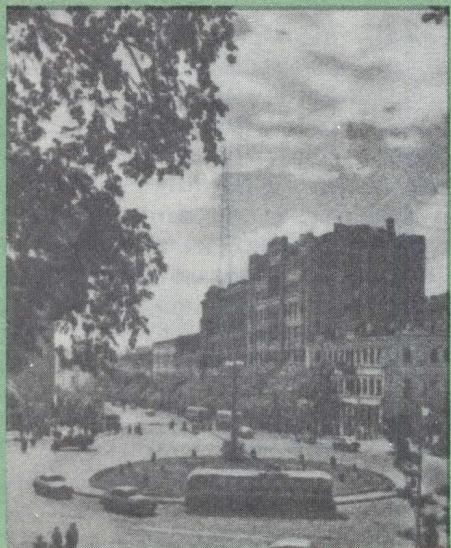
С ЧЕСКОРЕНОЇ УКРАЇНИ – /Сучасний вигляд/

Чернігівська Лавра

на Дніпрі

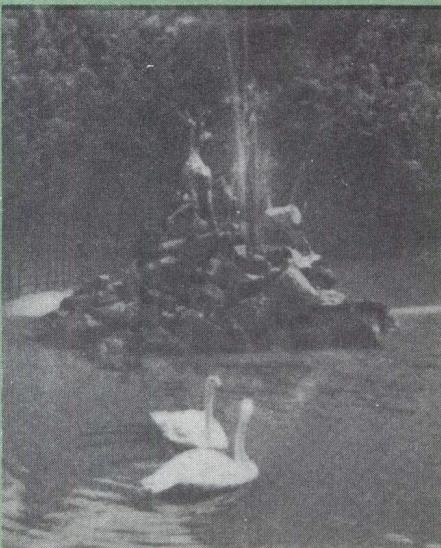
Київська площа

На міжнародному балю, що його влаштувало американське товариство "Америкен сивік асоціейшин", Україну репрезентувало Юнацтво СУМ, з Бінгемтону, показавши танок-монтаж "Привіт весни" (мист. керівник І. Тереля). Гурток часто виступає по телебаченні. На світлині, взятій з американської преси: Ігор Еліашевський, Галина Курило, Вол. Курило.

Сцена з чудової вистави "Попелюшка" у виконанні молодшого Юнацтва Осередку СУМ у Нью-Йорку. Мистецький керівник п-и С. Ласовська, декорації мистець Волод. Ласовського.

У зоопарку

НА ОСТРОВІ МІЄН

Пригоди в Резолют-бей

Е довго дивився я на літака, який, покинувши мене, здіймався в небо. Швидко побіг до головного бараку, у вежу оператора, і прохав, щоб він завернув літака. Пілот відповів по радіо, що він знав про зникнення одного пасажира, але повернутись не може, боячись, що погана погода покриє Ізаксен і тоді годі там приземлитись. Іншого ж летовища в тому районі не було.

Треба було погодитися з прикрем доконаним фактом. Напевно чекатиме мене тяжка кара за таке запізнення. Засмучений і пригноблений, я розпитував радіооператора, чи будуть ще якісь літаки, але він не знав, чи летітимуть ще в той бік. Сказав, що лише малий літак типу "Бівер" скоро повернеться після близького лету. Оператор порадив піти до квартирмайстра і влаштуватися на кілька днів (чи й тижнів!), заки буде летіти наступний літак.

Влаштувався в малій, темній кімнаті, без світла, бо зіпсувався електричний контакт. Крізь віконце пропівалося сіро-зелене світло – відсвіт від товстих пластів снігу. Потім заслав ліжко і пішов оглядати барак насупроти радіовисильні, в якому я тепер житиму.

В бараку були квартири, а також кухня та "бар", у самому центрі бараку. У кухні я сів істи обід.

Через кілька хвилин підійшов до мене якийсь сірявий бльондин, міцної будови, з широким квадратовим лицем і кирлатим носом.

– Чи ти не той, що втратив літака?
– Той самий...

– Не журися, – каже він. – Вже не одному таке сталося. Але не в тім біда. Чи ти знаєш, що мешкання тут коштуватиме 15 доларів денно? І чи ти знаєш, що вже всі літаки з транспортами й експедиціями порозвозили своїх людей і приладдя? Хто знає, коли прилетить наступний літак!..

"Е-е, – думаю собі, – він напевно жартує! Але вдаватиму, що я йому вірю"...

– Ну, а коли прилетить наступний?

Мій новий знайомий спокійно сказав:

– Може за місяць... А може взагалі аж при кінці літа, коли прилетять забирати експедиції назад додому.

Я все ще йому не вірив. Раптом до мене підсівше один чоловік, високий, тоненький, з чорним волоссям і чорними, гострими вусиками.

– Він не жартує, колего, – обізвався новий сусід. – Коли б я був "у твоїх чоботях", я найняв би пару ескімосів, сани, собак, рушницю й пішов би... Ти міг би добрatisя за три тижні, коли б добре йшов.

Підійшов до нас ще один, високий бльондин. Він узявся мене "потішати":

– Ось повернеться один з наших літаків; ти можеш винайняти літак до Ізаксену, але заплатиш стільки, скільки пілот забажає.

– Та не переймайся так!.. – потішав мене перший.

– Ось ходімо з нами до "бари" та й заграємо в більярд. І так нема що тут робити.

Я почвалав за гуртом, але, після першої програної, мені вдалося відчепитися від них і за найближчими дверима я опинився в кантині.

Тут продавали різні речі, включно з перами, папером для листів та значками, надрукованими на консертах. Для мене це була велика потіха, адже всі мої ручки, олівці, книжки полетіли далі на літаку. За останнього півдоляра купив собі трохи паперу і ручку. Сидячи на канапі й слухаючи патефонну музику, пробував щось написати. Але я був занадто знервований для такої праці. Тому пішов знову на радіостанцію, щоб довідатися, чи не летить сюди якийсь літак.

Так у розпитах і оглядах бази минуло 25 травня. Повертаючися з радіостанції о першій годині ночі, я бачив надзвичайне північне сонце: червоне й низьке, над самим обрієм. Холодний вітер гнав хмари сухого снігу низько над землею, а електричні дроти від генератора до бараків – стогнали і немов співали щось сумне-сумне... Вперше в житті я побачив ясний день перед нічю! Довго дивився на пустелю, по якій північно-західні вітри гнали снігом, засипаючи помаранчеві бараки Резолют-бей. Потім я попрощався з північним вітром і, помолившись Богу, пішов спати.

Наступного дня, після пізнього сніданку, я довідався, що на базу прилетів двоособовий літак типу "Пайпер кеб". Пілот сказав, що винайм літака коштує 200 доларів, крім того, треба ще заплатити за бензину. Я поспішив на радіостанцію і, на кошт експедиції, надав радіограму, запитуючи шефа, що робити. Тоді пішов до кантини, написав листа батькам, роздобув у якогось незнайомця 10 центів на конверта із значком і так відіслав листа.

Як і попереднього дня, я майже щогодини ходив на радіостанцію, розпитуючи, чи не буде випадково літака, що летів би через Резолют до Ізаксену. Жодної надії не було.

Цікава Природа

РИБА ЛОВИТЬСЯ НА ЗВУК

Малайські рибалки, виходячи на лов у Південно-Китайське море, «підслуховують» свою здобич. Один з рибалок, тримаючись за борт човна, опускає голову у воду. Майже півхвилини він напружено прислухається. Користуючись таким способом «локациї», деякі умільці по «голосах» риб визначають не тільки їх породу, а й величину носляків. Відомий вираз «німій, як риба» віджив свій вік. Встановлено, що оселедці, наприклад, зчинають гомін, схожий на щебетання пташок. Гамір сардин нагадує морський прибій. Деякі акули «свистять».

Звуки, що їх утворюють окремі риби, схожі на шум гребних гвинтів. Тому під час минулой війни чимало гідроакустиків допускали помилку, гадаючи, що то наближаються підводні човни...

Відомо також, що риби користуються звуками, шукаючи одна одну під час нересту. Соми, ці нічні хижаки, лунно плямкають губою. Звук нагадує удар пригорщю чи ополонником по воді. Спеціальним пристроєм, який з'ється клон, рибалки на Дніпрі, Сохі, Прип'яті «ключуть», виманюють сомів з ям та завалів, коли вони ранком або вдень сплять. Заінтерговані хижаки прокидається, починає водити вусами і напрямляє на гачок з принадою. Так сома підводить клон, що імітує закличний голос подружки...

В. ЧМІЛЬ

Я НЕ ЗРАДНИК

Коли гармати рвали на шматки небо й землю і палахкотили роз'ятрені села, коли на подвір'я ввігнався варвар і вбив сліпого батька — тоді я став на коліна, поцілував окривалене чоло, поклявся й пішов у далекий незнаний світ.

Тоді я став блудним сином і довго — довго блував чужими землями...

...Моя Нене, Страднице! Прости мене, що я кинув Тебе! Я не зрадник!

—
...Чужий вітер пронизував наскрізь мое знесилене тіло, колов обличчя, а собаки шарпали мою подерту одежду та кусали зранені ноги.

Але я йшов і йшов. Через урвища, гори, провалля, трясовини — шукав Правди.

І скрізь кидали у вічі: Чужинець!

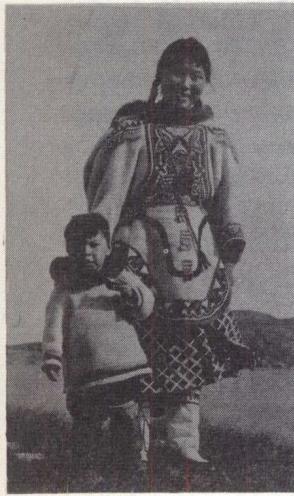
Інколи мої зранені ноги підкошувались, і я падав. Тоді я згадував батьківську кров, згадував Матір, і з підкріпленими силами я піднімався і знову йшов. Крізь бурі, близкавиці, хуртовини...

—
Мамо, Страднице моя! Не сумуй і не журися. Твій син, хоч змучився, стомився, але ще сильний духом і надією. Він готовий до чину! Він Тебе не зрікся і не зречеться. Виглядай! Він прийде на Весні!...

ІВАН СТОЦЬКИЙ

(далі буде)

У коридорі бараку я зустрів двох веселих, сердечних добряг, що мили тут підлоги. Низькорослі, із смуглівими очима й широкими лицями, з вузькими чорними очима, вони розмовляли між собою не англійською мовою. До них саме підійшов службовець летовища і, показуючи пальцем, почав щось пояснювати. Ті люди приемно усміхнулись і чистою англійською мовою сказали, що все прибрано.

Це були ескімоси. У праці вони більше стали, ніж місцеві індіяни; усі вони також не кидають праці без попередження. Але ескімоси не можуть терпіти наказів. Вони ображуються, вважаючи накази за огидну грубість. У праці їм треба лише натякнути, що ось те і те треба б зробити — і цього досить. Ескімоси — який великий контраст з німцями.

До суботи, 27 травня, мені вже набридло сидіти в бараці, розпитувати про літаки, спостерігати робітників бази, членів канадського летунства, які були і вдягнені, і поводилися по-цивільному; набридло вже дивитися на безконечні "кавбойські" фільми в барі...

Поснідавши, я пішов пройтися на горбки, височиною 800 стіп (280 метрів), яких три мілі (5 км.) від летовища. Спочатку йшов рівною долиною, і часом загрузав по коліна в м'який сніг.

На підгір'ї вітер гуляв уже по-козацькому, здираючи сніг з голого штурпу (фрагментового сланцю, висловлюючись мовою геолога).

У затишніших місцях тріпотіли на вітрі колосочки арктичної трави; вони сягали 2-3 інчі висоти (5-8 см.) і росли маленькими, далеко розкиненими купками. Понадкуди траплявся реніферський мох, червона рослина, що формує нагадує мох, але ботанічно не належить до родини мохів. Повертаючись назад, я знайшов головки арктичних 'маків' і арктичні "сніжинки", висушені морозом.

На гірському хребті не росло нічого. Сильний вітер, який пробивався навіть через мою арктичну "парку" і вітрошільні штані, не давав снігу покрити каміння. З горбка добре було видно білу пустелю, а на ній нашу летунську базу, що здавалася іграшкою.

Сніг вкривав рівнину довгими рівнобіжними валами, по яких було добре йти. Між хребтами сніг лежав м'який, і в ньому я загрузав до колін. І земля і море — все було вкрите снігом, лише голі горбовини сіріли в дaleчині.

Приємно втомлений, я повернувся до бази. Там мене чекала вже радіограма, але не від Кайта Арнольда, а від доктора Рутса, керівника всієї арктичної експедиції в Ізаксен.

МОРЕ НАМ ПОКОЛІНА

5

Петрик познайомився з ними несподівано. Тоді у Бліскавки нікого не було, — вікно не світилось. Підійшов до бару, послухав звідти викриків п'яних і музики з автомату, а потім довго приглядався, як хлопці бавились на хіднику у якусь, йому незнану, гру. Хлопці перегукувались незрозумілими словами, що торкалися гри, а один з них, за виглядом найстарший, пронизливо наслідував. Позирнув кілька разів на Петрика, перестав наслідувати й відкинувши бруднощю рукою скуйовдане волосся з чола, спітався, чи не хоче Петрик з ними бавитись. Довідавшись, що Петрик не знає цієї гри, дуже здивувався й перервав гру.

— Ти тут десь мешкаєш. Я тебе вже давно запримітив. Ти що, не маєш приятелів?

— Маю.

— А чому не бавишся з ними?

— Я бавлюся з ними, але не тут.

Хлопець засміявся:

— Ти так смішно говориш. Хочеш, я з тобою буду бавитись. Це нічого, що ти смішно говориш. Мій батько ще смішніше говорить. Я йому це завжди кажу, але він не слухає. Бо він не звідси. Він з України.

— З України? — підскочив Петрик. — Стрий, а як тебе звати?

— Джан.

— А як по-українському? Як тебе батько кличе?

— Іван. — Хлопець вимовив слово „Іван” з зусиллям і роздільно.

— Ого, то ти розмовляєш по-українському!

— Ні, але батько часом до мене говорить. А я тільки так. Трохи-трохи розмовляти. А ти також Україна? А як тебе звати? Петро? Петро, це буде Пітер... Добре, Пітер, я буду твоїм другом. Я теж тут живу. Мос мешкання зовсім близько, — ось бачиш...

— Але я не тут мешкаю. Я — далеко. Яких п'ять дільниць.

— То пошо ти тут чистоюєш?

Петрик поглянув Джанові просто увічі. Розбурхане вітром волосся закривало Джанове чоло. Веселі очі дивились приязно. Кирпатий, трохи у ластовинні, ніс спливався з широким усміхненiem обличчям. Такі обличчя викликають безмежне довір’я.

— Я.... я тут оберігаю одну особу. Розумієш, одну людину. Ну, містера. На нього можуть напасті лиходії.

— Що ти кажеш? — радісно зірвався Джан на ноги. — Злодії? Гангстери?

— Та, гангстери. Два гангстери. А може й більше. Я не знаю напевно.

— А ти детектив?

Петрикові довелося розчаровувати Джана. Ні, він не детектив. Він так собі. І той хлопець, що тут часто з ним буває, теж не детектив. Звати того хлопця Андрійко.... Він теж того містера стереже. Джан безуспішно спробував повторити дивне ім’я „Андрійко” й махнув, засміявшись, рукою:

— Якщо ти не детектив, то я буду детективом. Я вмію бути детективом. І той твій приятель нехай буде детективом. Добре коли детективів більше, ніж коли їх менше, розумієш?

Петрик сказав, що розуміє. Це сподобалося Джанові й він заявив, що в них буде ще один приятель. Він його приведе завтра. Це його найкращий друг. Він мурин, зветься Давид, але кликати треба Дев. Рука в того Дева, за описом Джана, була така, що як він нею дасть гангстерові, то той перезгорнеться.

**

Наступні дні були парні. Парнота осідала на місто жовтавим туманом, в якому мляво посувались перехожі. Але Джан з Девом не звертали на це ніякісенької уваги. Вони виросли у цьому місті й не уявляли, що десь може бути літо без парноти. Вони стояли біля дому й пильнували людину, що на неї мають напасті гангстери.

ФАБРИКА ДОЩУ

Французький учений Андре Дессен винайшов засіб "продукувати дощ".

Нешодавно поблизу містечка Ля-Номезан у Франції було встановлено незвичайну споруду. На землі поклали великі металеві рури, що утворили чотирокутник (кожний бік його дорівнював 125 метрам). На віддалі одного метра у рурах прокрутили дірки-пальники. Поблизу споруди поставили велику помпу та велетенські цистерни з нафтою.

Пальники цієї споруди спалюють за одну хвилину і тонну нафти. Коли "метеotronом", як названо машину, працює, то над ним утворюється смуга дуже гарячого повітря. Воно негайно летить вгору, там охолоджується і вологість, що була у повітрі, починає згущуватися. Так на ясному блакитному небі з'являються спочатку легкі хмаринки, потім згущуються і швидко перетворюються у великі дошові хмари.

Досліди Дессена визнано вдалими. Винахідник вважає, що за допомогою цієї споруди він може викликати дош у будь-якому місці на нашій планеті.

Нині "метеotronом" випробовують у різних країнах. Можливо за допомогою тієї споруди вдастся очищувати повітря над великими промисловими містами.

Подала Валентина ШАЛІ

Усі перехожі видавались однаковими — втомленими, знеохоченими, і сірими. Такі були й ці два, що вийшли з дому. Хлопці насторожились, уважніше приглянулись і переконались, що вони дуже подібні до тих, що розповідав Петрик. Джан штовхнув Дева, Дев Джана і вони, присідаючи й ховаючись, слідкували за розбійниками аж до ресторану. Хлопці пильно порахували свої капітали й також увійшли.

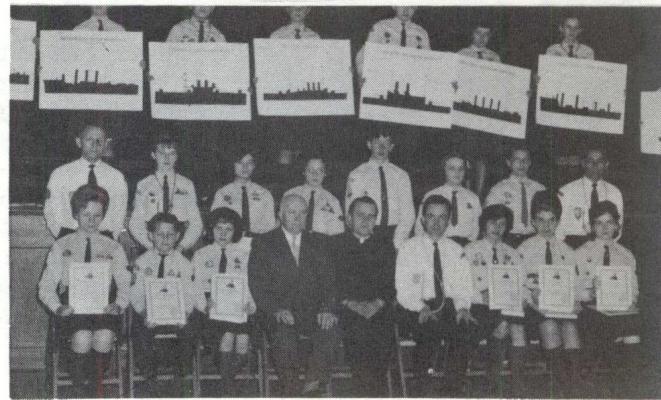
Ті два зовсім не звертали уваги на вуличників, що йшли біля них яєшню. Зрештою розмовляли вони мовою незнаною ані муринам, ані якимсь мішганцям з „давтавну”. Проте мішанець з „давтавну” таки щось розумів, бо, хоч непомітно, але пильно вслухувався в притишенну розмову за сусіднім столиком:

— ...тож підеш до них. І щоб завтра біля одинадцятої були на Пирл. Нехай візьмуть довге авто....

(далі буде)

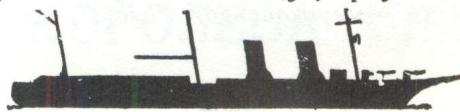
Відділ Юного СУМ "Одеса" в Чікаго нараховує близько 300 юначок і юнаків. У залі Дому СУМ юначки слухають доповідь про українське Чорне Море.

У залю прибув дитячий письменник Роман Завадович, якого сумівці зустріли рясними оплесками. Він вручив нагороди кращим учасникам Конкурсу Шевченкознавства з раменою ОПДЛ та привітав юнацтво з успіхами. Нагороди і грамоти одержали 22 членів Відділу "Одеса". Цей відділ кількістю учасників і нагород здобув перше місце у Конкурсі.

Після роздачі нагород. Сидять зліва: Козак Г., Гікава І., Л. Костеліна — голова Осередку, Впр. о. капелян Я. Свищук, проф. Р. Завадович...

ТЕХНІКА МАЙБУТНЬОГО

Судячи з багатьох експонатів, виставлених недавно на Світовій виставці в Сієтлі ("Виставка 21-го віку"), можна сподіватись багатьох змін у житті людей.

Короткий погляд у майбутнє показав нам безколесні автомобілі, що йтимуть з допомогою електронічних пристрій по забезпечених від катастроф дорогах... Вся індустрія буде автоматизована. Фарми будуть забезпечені штучним кліматом, потрібним для даного виду посівів, що дозволить збирати врожай чотири рази на рік. Майже невичерпний запас харчових продуктів здобуватимуть із фарм на морі.

У майбутньому місті 21-го сторіччя буде відділений пішоход від автодоріг. В ужитку також будуть авта, які пересуватимуться по землі і в повітрі. Передбачається також будівництво машин, які будуть незалежні від земного притягання.

Ідеальний центр міста і околиці матимуть багато світла і простору. Будинки майбутнього будуть рухомі, тобто будуть повертатись, щоб мати якнайбільше, або якнайменше сонця, залежно від пори року і клімату. Їх будуватимуть так, щоб легко перевозити з одного місця на інше.

У кухні господиня варитиме їжу на плиті, отриманій соняшною енергією, а зберігати їжу в термоелектричному холоднику. Прилади для варення, чищення і прасування будуть бездротові. Люди носятимуть одяг "легенький мов пір'ячко". Люди матимуть також малесенькі телевізори, які носятимуть на руці, як тепер носять годинники.

Набагато збільшиться уживання навчальних машин по школах, що допоможе учням подвоїти навчальні успіхи. І бібліотеки майбутнього будуть мати електронічні машини, що відразу перекладатимуть літературу з однієї мови на іншу. Короткохвилеві телевізори передаватимуть інформації з віддалених бібліотек.

Хемікалії, що їх видобуватимуть з нафти, гратимуть важливу роль в сільському господарстві, транспорті (як ось, напр., плястикові дороги), у побутових виробах (будинки з плястиковими стінами), нових мануфактурних виробах, ліках і хатньому устаткуванні.

Такий короткий і, безперечно, неповний огляд того, як технологія змінить і реорганізує людське життя в році Божому 2000-му.

/За "Американською Радою", А.С.Н.С./

...у ЗДА сконструйовано «кішенковий» надувний літак, який у складеному вигляді можна запакувати у двометрову скриню. Вага літака — 140 кілограмів, довжина — 6, а розмах крил — 9 метрів. Він зроблений в основному з кавчуку й найльону, розвиває швидкість 85 кілометрів на годину та, крім летуна, може взяти на борт ще одного пасажира. Дві особи здатні за 6 хвилин вийняти літак зі скрині, надути повітрям і запустити мотор.

Вересень на Україні

По сосняках до запашного аромату живиці присedнусься ледь відчутний медовий запах квітів вересу. Його цвіт — невичерпна скарбниця нектару для бджіл. Пасічники спеціально вивозять їх сюди у вуликів. Та бджоли не встигають збирати сповна данину в цього чудового пізнього медоносса. Верес квітне довго: з серпня по жовтень, але найбільша його сила в дев'ятому місяці року. Тому перший місяць осені одержав називу — вересень.

Оздоблений вересовим килимом, неповторну красу має сосняк. Особливо чарівний у такому лісі ранок. Після зоряної ночі, коли на траві і кущі впала роса, паволі настає світанок... Все вище підіймається сонце. Ось його промені пробивають ногусті шатери сосен, й росинки спалахують міріадами іскор. На гілках сосен діамантами горять великі краплини води. А зволожені гострі листочки вересу наче надягли сріблясту тендітну поволоку.

Але осінь все ж нагадує про себе. Барвисто завісію застилається зелена далечінь листяних лісів. Яскраві кольори літа немовби ще раз спалахують в золотих листях, в багряному переливі плодів. Поміж крислатих дубів, чепурних берізок на початку вересня в червоному вбранні де-не-де стоять кущі бруслини бородчастої. Рослину цю названо так за численні іржаві і чорні бородавки, що вкривають її гілки.

Красиві плоди-сережки бруслини принадлюють до себе різних лісових птахів. Особливо охоче подає їх малинівка. З'їсть вона соковитий принасінник, а насіння, захищене твердою шкаралупою, занесе і кине далеко від куща. Так птахи сприяють поширенню бруслини по лісах.

Але хіба тільки цим примітний вересень? Людське око помічає сріблясті звивисті нитки павутиння, які повільно пливуть у небі. Це маленькі павучки відправилися у свою осінню подорож. Легене павутиння заміняє їм крила. Вітер несе їх навмання над полями, лісами, містами, селами, за десятки кілометрів від рідких місць. Так розселяються молоді павуківкови, блоноходи, тенетники.

Інтенсивним стає переліт птахів. У вересні залишають рідні краї комахоїдні птахи: ластівки, очеретянки, солов'ї, плиски, мухоловки. Дуже цікаво поводять себе перед відльотом шпаки. Весною, після виводу пташнят, вони залишають гостинні шпаківні і тримаються зграями на луках. Але перед далекою мандрівкою на південь знову з'являються біля своїх домівок, після чого зникають до наступної весни.

Вночі з бездоння темного неба, усіяного метеоритом близкучих зірок, чути знайоме кожному гоготання мандрівних диких гусей.

АННА ЯРОСЛАВНА

8

Ілюстрації

Д-ра Антона Вариводи

Анна рвалась додому, в Сенліс, із могутньої фортеці Рауля III, бо довідалась, що він був раніше одружений. Але з часом граф де-Валюа своєю відвагою і палкою любов'ю полонив серце Анни з Києва. Вони побралися і мали кілька дітей-принців.

У вересні 1074 року граф Рауль III де-Валюа дуже простудився й помер. Його поховали з величними урочистостями в Мондідье. Анна Ярославна після похорону негайно повернулась у Париж, до свого сина, короля Франції Пилипа I, і там знову брала участь у державних справах.

На державному документі з 1075 року, виданому на користь монастиря Нотр-Дам у Понтлевуа, бачимо два підписи: короля Франції Пилипа I-го і його матері – Анни Ярославни. Це був останній підпис Анни на державних паперах. Вона вирішила присвятити решту свого життя Богоугодним справам: у віці 53 років Анна Ярославна попрощалася з сином-королем і поїхала з Парижу у свій улюбленій монастир у Санліс.

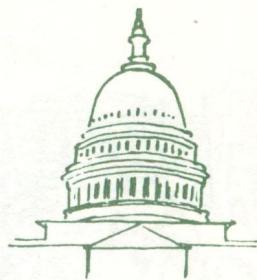
У збудованому нею монастирі на славу св. мученика Вінкентія довгими годинами молилася Анна Ярославна, прохаючи в Бога здоров'я своїм дітям, сили й величі Україні та Франції. Свій маєток роздала вона між монастирями та убогими людьми.

(далі буде)

КОРОЛЕВА ФРАНЦІЇ

КІНОФІЛЬМ СВІТУ

ПОРТРЕТ НА ДЕРЕВІ

УКРАЇНА.

У Дніпропетровському державному історичному музеї зберігається дванадцять живописних портретів Т. Г. Шевченка. Вважають, що один з них виконав відомий художник Ф. Красицький — родич великого Кобзаря.

Загальну увагу привертає також портрет Тараса Григоровича, випалений на дереві. Цю картину подарував музею історик і етнограф Д. Яворницький. Автор цього високохудожнього твору досі був невідомий. Але дослідникам кінець кінцем вдалося встановити, що портрет зробив 1911 року Н. Рихідко.

Д-р Юліян Е. Куляс

НОРВЕГІЯ. — Двоє інженерів сконструювали 20-колісне авто-всюдиход, що пливе по воді, іде по снігу, легко "вилазить" на круту гору /до 45 градусів/; воно може везти 6 осіб.

*УКРАЇНІШ У СВІТІ. — За ініціативою голови Відділу УККА в Пассеїку, США, п-і Марії Стефанів, при підтримці української спільноти, у м. Пассейку відкрито "Парк ім. Тараса Шевченка". Міська рада, очолена п. П. Демюром, пішла назустріч проханню українців, переборюючи різні перешкоди. Комісар п. Станек був змушенний заявити опозиції, — що — "Шевченко був би мабуть кращим американцем, як будь-хто із нас, бо вже сто років тому боровся за принципи, в яких нині віrimo".

* Д-р Юліян Е. Куляс, член Управи Осередку СУМА ім. Павлушкива, в Чікаґо, склав присягу у Вашингтоні перед найвищим суддею п. Ворреном, одержавши право заступати різні справи перед Найвищим Судом у столиці США. Суддя Воррен поздоровив молодого українця з визначним досягненням.

* На американській філятелістичній виставці у м. Бонфало, що її оглянули понад 20,000 осіб, на 6 таблицях були розміщені українські поштові значки. Стенд мав угорі напис — "Україна".

* З успіхом пройшла в Нью-Йорку виставка картин 27-річного молодого мистця Володимира Бачинського, який нещодавно повернувся з Італії, де поглиблював мистецькі знання. Загальним побажанням відвідувачів виставки було звернення мистцем уваги на українську тематику. Багато олійних пейзажів В. Бачинського були розкуплені в перші дні виставки в ЛМ-Клубі.

* Студенти-українці Паранського Університету в Бразилії, О. Оверченко, Г. Острянська та ін., виступали з до повідяями про московське поневолення України в "Сентро Літераро".

ФРАНЦІЯ.

У паризьких крамницях продають окуляри, в яких над скельцями вмонтовані мініатюрні електролампочки. Живлення енергією здійснюється від батарейки кишеневого ліхтарика. У таких окулярах людина може читати в цілковитій темряві, причому світло не турбує присутніх. Це дуже зручна річ для пасажирів у залізничних вагонах, загальних каютах пароплавів тощо.

Окуляри з електролампочкою

ДЛЯ РОЗВАГИ І НАУКИ

Склад Вол. Мацьків

Хто написав ці слова і в якому творі їх можна знайти?

1. Схаменіться, будьте люди, бо лиxo вам буде...
2. Любов к отчизні де геройтъ, там вража сила не остоіть...
3. I вийняв бандуру і обтер полою, і став її строїти, і повів рукою...
4. Та прийде час, і ти огнистим видом засяєш у народів вольних колі...
5. Гетьте думи, ви хмари осінні! Тож тепера весна золота...
6. А я кажу вам: день іде, іде такая година, коли ні тут, ні там...
7. Дише лан і луг, діброва, як красуня чорноброда...
8. Цвітуть бузки, садок біліє і тихо ронить пелюстки...
9. Помолимось за тих, що в розпуці помруть, відірвані від рідних хат...

*Fraen - "Лютий лунець".
8. M. Пурасеку - "Логин мого руху"; 9. W.
"Логин ходи"; 7. B. Шаюбеку - "Липнину
- Якщо - "Хомпа синопо"; 6. B. Іленку -
"Бахоупукм"; 4. I. Філакко - "Монети"; 5. Ілека
"Хомпакекаку". 1. T. Місіяна - "Логаніе"; 3. M. Шангену -
"Біноюто". 1. T. Місіяна - "Логаніе"; 2. I.*

Лісова гостія

О восьмій ранку, тільки заводський гудок сповіщав про закінчення зміни, з лісу вибігла кізочка і мчала до бурякових нагатів. Поісті солодників коренів — і щодуху повертається назад, у ліс. Так, по гудку, лісова гостя навідувалася до нагатів о четвертій вечора, а також вночі.

...Якось восени залізничники доставляли вузьконо-лінію буряки на цукровий завод. Десятка візялася дика коза і помчала навпереди під'їзду. Вона вискочила на

колію, спинилася на містку і впала. Поїзд вдалося загальмувати. Залізничники підійшли до кізочки і тільки тепер зображені причину її загадкової поведінки: кізочка була сліпа. Чи то підступний бранкоєр випустив заряд шроту і вибив їй очі, чи то з іншої причини осліпла лісова красуня — невідомо.

Кізочку підвезли до заводу й пустили на кагати. Вона відбігла на безпечну відстань, гризнула буряк. Певно, була голодна. Саме тоді пролунав гудок. Тваринка злякалася, але, трохи заспокоївшись, знову почала ласувати, а потім подалася до лісу, який був неподалік. Мабуть, вона чула шелест осіннього листя чи вловлювала лісові запахи.

Відтоді, орієнтуючись на гудок, лісова гостя регулярно приходила до нагатів снідати та вечеряти.

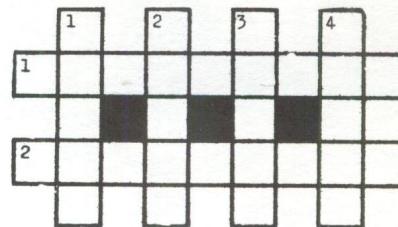
Тепер нагати спустіли. Але кізочка має відсталу норму в дібрів. Її дбайливо оберігають місцеві лісники.

ХРЕСТИКІВКА

Склад П. К.

Поземо: 1. Наука про приготування страв; 2. Відоме історичне місто, що його три століття перед народженням Христа спалили римляни.

Доземо: 1. Річка, що протікає в Європі; — 2. Протилежне селу; 3. Як заміните другу букву на "е", буде велика товпа людей біля продуктової крамниці, явище, що практиковане в большевицькому "раю"; 4. Обласне місто в Україні.

Людемо: 1. Kyjihapia; 2. Micto; 3. Hefra; 4. Pirehe.

Bilamobil ha xpectinkirky

НІМЕЦЬКІ ДИТЯЧІ СМІШИНКИ

Учителька:

— Знову замість тебе твір написав батько!

Ганс:

— А хіба ж я винен, що маги завжди зайнята?

* * *

— Як можна чотири картоплинини розділити на п'ятьох дітей?

— Дуже просто. Треба зробити картопляне пюре.

* * *

— Наш годинник зупинився, — каже мама. — Треба віднести його до годинникаря, мабуть, там є бруд.

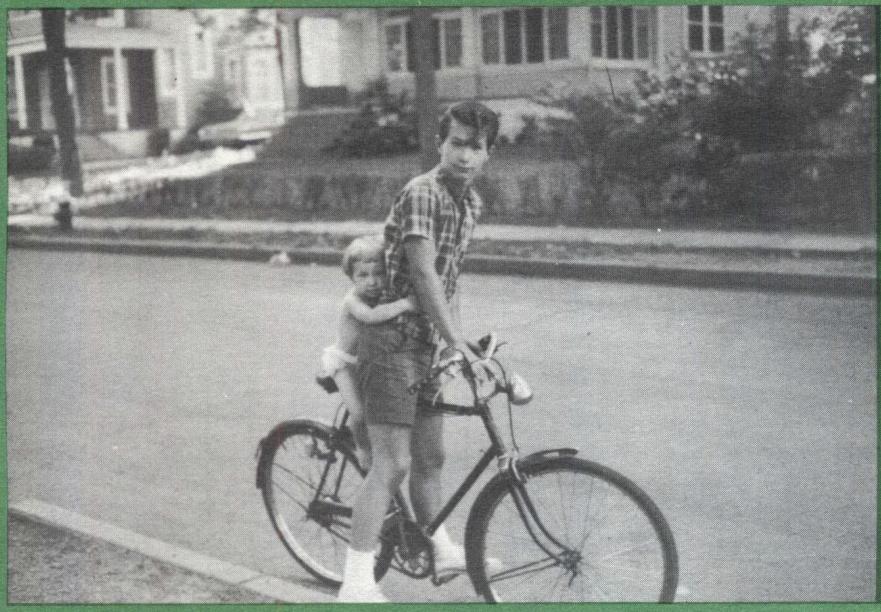
— Ні, — зауважує маленька Марі, — в годиннику немає бруду. Я вчора помила його водою з мілом.

— Коли ти будеш старанно вчитися грati на фортепіано, я щодня даватиму тобі десять пфенігів.

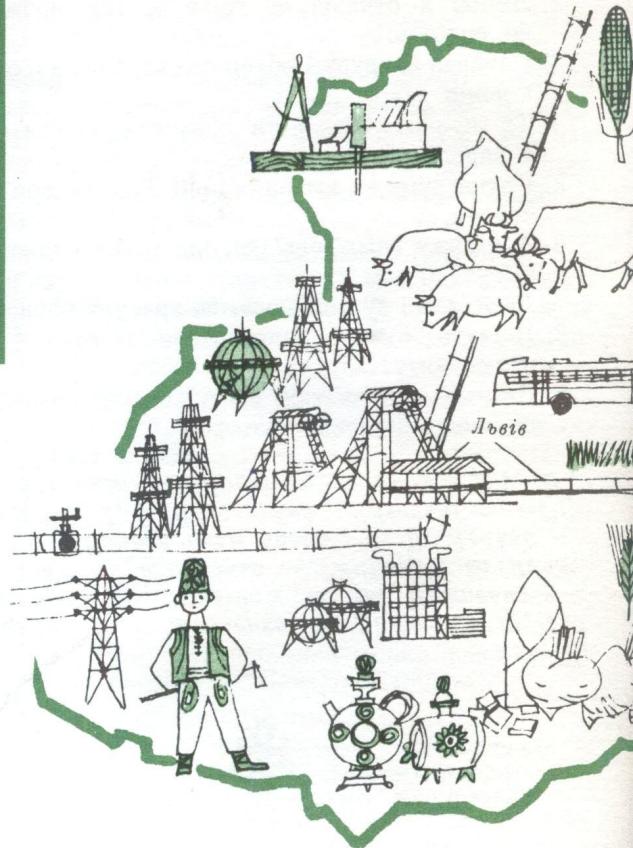
— А от і не буду. Сусідка дає мені п'ятдесят пфенігів, коли я не граю.

НАШ ФОТОКОНКУРС

"МАНДРІВНИКИ"

ВИВЧАЄМО НОВІ ПІСНІ:

Слова МИХАЙЛА СИТНИКА
Музика проф. В. БЕЗКОРОВАЙНОГО

Moderato.

Вор-куй-те ди-кі го-лу-би і клич-те мо-ло-дих го-лу- бок, бо
я ще хо-чу по-лю-бить бо я ще хо-чу при- го лу- бить бо
я ще хо-чу по-лю-бить бо я ще хо-чу при- го-лу- бить.

Sheet music for three voices (Soprano, Alto, Bass) in G major, 3/4 time. The vocal parts are written on three staves, with corresponding piano accompaniment below each staff.

ГОЛУБИ

Воркуйте, дики голуби,
І кличте молодих голубок,
Бо я ще хочу полюбитъ,
Бо я ще хочу приголубитъ.

Я знаю: серце не засне
В чеканні чистої любови...
Даремно в Києві мене
Ждуть полонянки придніпрові.

Як вісники мої, летіть,
Як посланці святої волі,-
Лише любов не розгубіть
На рідному й чужому полі!